

Inserati se sprejemajo in velja tiskovna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat.
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 3 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijansko ulice št. 44.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Minister Pražak, najviše sodišče in in češki poslanci.

Te dni so se hudo sprjeli v državnem zboru. Uzrok je pa le to, ker se ravnopravnost jezikov ne spoštuje, ker se sodniki ne zmenijo dosti za jezikovni ukaz o rabi jezikov, ker najviša sodnja sama kaže neko zovoljo proti ravnopravnosti slovanskih jezikov ter nižim sodnijam slab izgled daje, češ, da se ni treba ozirati na ministerski ukaz. Kriv je pa tudi minister Pražak, ki nima dovolj energije, da bi opozicijo najvišega sodišča ukrotil. Naj bi bil kak Giskra minister pravosodja, in videti bi hoteli, kako bi vse plesalo po njegovem taktu od najvišega sodnika do zadnjega avskultanta! Pražak pa le obljubuje, pa nič ne stori, ali da mu manjka volje, ali pa nima odločnosti in poguma, braniti pravico in državne osnovne zakone.

Čehi so tudi že siti vedaega čakanja in odlašanja, po pravici so nevoljni, da se ravnopravnost dejanski ne izvrši, da se sodnje temu upirajo, kar velevalo državne osnovne postavbe v §. 19 in pa ministerska določba o rabi jezikov; največ jih pa boli, da se vse to godi v času, ko je njih rojak pravosodni minister. Zato sta po pravici očitala dva češka poslancu, Vašaty in Trojan nad pravosodnemu ministru, po pravici sta zagrmela nad najvišim sodiščem, ki se ravnopravnosti upira in daje odloke ravno nasprotne ministerski določbi o rabi jezikov na Češkem in Moravskem. Grajala sta kot nepristojnost, da je v Avstriji

najviši sodnik (Šmerling) ob enem voditelj politične stranke, ker vsled tega ne more nepristranski biti. To je vse istina, kar sta ta dva rekla, naj potem levičarji upijejo, kolikor hočejo, naj celo Poljak Smolka Trojana graja, naj ga graja Lienbacher, naj Vašaty-a in Trojan zapusté vsi prijatelji, mi jima vendar čestitamo, ker sta imela pogum, enkrat resnico brez ovinkov in ozirov povedati!

Tudi na interpelacijo slovenskih poslancev je Pražak obljubil, da bo nekaj storil za ravnopravnost slovenskega naroda. Zdaj je preteklo že precej časa od tega, pa on še nič ni storil. Nemški poslanci so mislili, da bo res kaj storil, zato so ga hitro interpelirali, kaj misli storiti za Slovence. Še dobro, da so ga nemški poslanci interpelirali, ker sicer bi bila cela reč zaspala, zdaj pa je prisiljen nekaj odgovoriti na interpelacijo nemških poslancev; in on vendar ne more pred nje stopiti in reči: „Nič se ne bojte, saj nisem in ne bom nič storil za Slovence!“ To bi bilo vendar malo preveč; zato bo prisiljen, vsaj na videz nekaj storiti. Mi bomo tako dolgo neverni Tomaži ostali, dokler dejanj ne vidimo. Taka okrožnica na sodnije, naj spoštujejo ravnopravnost slovenskega jezika se spiše v eni uri. Od interpelacije pa je preteklo že nekaj tednov, pa minister Pražak še ni našel časa, da bi bil tako okrožnico spisal.

Naši poslanci so vladi včas za dovoljenje njenih predlogov, na naše zahteve pa vlada le prerada pozabi!

Ignatijev minister!

Iz Rusije dohaja nam vesela novica: car Aleksander III. je imenoval Ignatijeva za ministra notrajnih zadev. Loris-Melikov, ki je prej to službo opravljal, dal je svojo ostavko. Mi o Melikovu sicer nič slabega ne vemo, le to ga slabo priporoča, da ga hvalijo nemško-judovski listi, ker ti kaj dobrega in poštenega nemajo navade hvaliti, toraj smemo sumiti, da jim je bil Melikov tako ali tako postrežljiv, sicer bi ga ne hvalili, da je „liberalen“.

Pa pustimo Melikova, naj bo tak ali tak, in pečajmo se z Ignatijevom. Kakor Melikovu škoduje v očeh pravih Slovanov hvala judovskih časnikov, tako Ignatijeva priporoča psovvanje istih ljudi. Kakor bi puranu rudeč robec pokazal, tako je ruški car zdražil in po konci dvignil vse evropsko judovstvo in proustozidarstvo z imenovanjem Ignatijeva za ministra. Enoglasno ga obsodijo kot panslavista, nazadnjaka in sovražnika svobode, kot rovarja in in lažnjivca, kot intriganta in hudobneža. S čim si je Ignatijev zaslužil toliko sovražstva pri teh ljudeh? Na to je kaj lahko odgovoriti. Ignatijev je z dušo in telesom Slovan, in že kot tak je tem ljudem zopern; judje, proustozidarji in nemškararji, ki jih bomo evfemistično nazivali s skupnim imenom „zapadnih liberalcev“, bi najrajši videli, ko bi imeli ruskega cara in rusko ministerstvo v svojih rokah, da bi oni v visoke službe na Ruskem postavljali svoje kreature, kakor se je to vsaj deloma godilo pod prejšnjim carom, zdaj pa vidijo, da

Matičine knjige za leto 1880.

I.

Matica slovenska nam je za l. 1880 podala štiri knjige, ki so po vsebini in po obsegu precej različne. O iziših knjigah molčati je ravno tako krivično, kakor je nespametno, jih le hvaliti. Ako hočemo v slovstvu napredovati, je gotovo potrebno, da spoznamo, kaj imamo slabega, kaj dobrega. Brez namena kupičiti v prodajalnicah nove knjige, veseliti se njihovega števila, ponašati se z njihovimi naslovi ne glede na njihovo vrednost, bi bilo smešno, ako ne bi bilo žalostno znamenje propada. Mitvo blago ni vredno svojega imena. Zato je dolžnost časopisov, občinstvu nove knjige naznaniti, vestno jih presoditi, dostojno oceniti ter vredne priporočati. S takim delom kažemo slovstvu pot, varujemo ga napak, čistimo ga in h krati bogatimo, oživljamo, širimo, pa skazujemo se tudi, da smo ga vredni. S tem prepričanjem in s tem namenom hočem spregovoriti tukaj o dveh matičnih knjigah, a drugi naj spregovore o drugih.

1.) Okó in vid. Spisal J. Žnidaršič.

„Slovenska Matica“ nam je sicer uže podala prevod Schödlerjeve fizike, v kateri so,

kakor v vsaki fiziki, opisane očesne funkcije, ali takov kratek popis na dveh, treh straneh, ki se vrhu tega ozira le na fizikalno stran vidnih prikazni, dan danes, ko so o očesu in vidu v drugih jezikih napisane debele knjige, ne ugaja Slovincu, izkajočemu pouka v materinem jezici. In nauk o očesu je potrebnejši, nego bi se komu dozdevalo, kajti sedanjí rod trpi na mnogo očesnih pogreških, katerim bi se dalo izogniti. Toliko v svoje opravičenje, zakaj sem se poprijel ravno tega predmeta. Jaz to, drug drugo, vsako leto nekaj — tako bode časoma tudi nam Slovincem kaj pokazati iz prirodopisnih nauk. Tako opravičuje g. pisatelj svoj spis, pa skoro po nepotrebnem. Schödlerjeva knjiga narode nam ne bode mogla dolgo zadostovati. Deloma bode kmalu zastarela, deloma pa je za sedanjí čas premalo obširna; optika n. pr. obsega 25 strani, akustika pa komaj 10. Zato je pri dijakih skoro ni zapaziti, in vendar bi taka knjiga v prvej vrsti morala služiti učečej se mladini. Matici slovenskej ne kaže tedaj družega, kakor da z novejšimi, v šoli rabljivimi knjigami skuša na srednjih šolah zbuditi veselje do naravoslovske ved pa tudi do jezika slovenskega.

Prvi — in rečimo naravnost — srčni korak

je narejen: g. pisatelj omenjene knjižice nam podaja delo, ki je kakor za nalašč spisano višim oddelkom srednjih šol. Po naslovu sodeč bi težko kedo od tega dela toliko pričakoval, kolikor nam podaja. Vsakdo bi dejal: to mera biti kaka fiziološka obravnava. A dobra polovica je fizikalna (str. 1—37, 64—75, 102, 103). Potrebna je, da se razumi celota, in hvaležni moramo biti zanjo g. pisatelju, ker je med tem, kar ima i Schödlerjeva knjiga, marsikaj zanimivega, ki se ne da ločiti od celote. — Delo je tako le razdeljeno:

I. O svetlobi sploh. (str. 1—37).
1. Svetloba in nje vzrok. 2. Premočno širjenje svetlobe. 4. Močnost svetlobe. 5. Brzina svetlobe. 6. Svetlost razsvetljenih predmetov. 7. Odboj svetlobe. 8. Lom svetlobe. 9. Razkroj svetlobe v barvne dele. Barve v obče. 10. Barva predmetov. 11. Obleče. 12. Temna sôbica. — II. Okó (str. 37—44).

1. Človeško okó. 2. Živalsko okó. — III. Vid (str. 44—105). 1. Postanek vida. 2. Uslovi vida. 3. Določba najbližnje in najdaljnje vidne točke. 4. Pogreški vida. 5. Vzroki očesnih pogreškov in kakó se jih čuvati. 6. Naročnice. 7. Drobnogledi. 8. Daljnogledi. 9. Vid z obema očesoma. 10. Prostorno gle-

iz te moke ne bo kruha, ker je Ignatijev preveč Slovan, da bi zamogel caru svetovati, naj Ruse in Slovane iz javnih služb odpusti in naj Nemce in juda nastavlja. Zapadni liberalci bi radi uvedli v Rusiji ustavo in državni zbor, da bi uplivali na poslance, in da bi v Rusiji ne vladal več cesar, ampak po ljudskih poslancih prostoziidarska loža, ktera bi si že znala s svojimi intrigami in spletkami pridobiti večno v tem državnem zboru; Ignatijeva pa poznajo, da je preveč premetena in prebrisana glava, ter da se judom in prostoziidarjem ne bo na limanice vsedel. Ni še dolgo tega, kar se je v Belemgradu ustanovila prva prostoziidarska loža, seme nesloge se bo kmalo zasejalo v srbsko skupščino, prostomavtarstvo z judovstvom v zvezi se bo počasi polastilo srbske vlade pod imenom „liberalne“ stranke. Na Rumunskem imajo ti „liberalci“ že davno prvo besedo. To hočejo doseči tudi v Rusiji. Ti ljudje, ki hočejo celo Evropo spremeniti v eno samo brezversko republiko, nahajajo pri svojih naklepih največ ovire nad staro, pošteno Avstrijo in nad mogočno Rusijo. Zato pa tudi Avstrijo iz cele duše sovražijo, pa jej nič ne morejo, ker jo brani vidna pomoč Božja in pa pravost katoliške vere. V Rusijo pa se jim je posrečilo zasejati seme brezverstva, nazore o socialni svobodi in kar je takih limanic, iz tega strupenega semena vzrastel je strašni nihilizem, ki res grozi izvršiti, kar so sejanci tega semena nameravali, namreč razdrobiti veliko in mogočno Rusijo. Kakor so zamogli lahkovernim Slovanom v Rusiji tako daleč glave zmešati, da streljajo na lastnega cesarja in slabé moč svoje lastne države, tako jim bo s kako „liberalno idejo“, ki jih prostoziidarstvo sproti kuje, mogoče zmešati glave tudi ruskim poslancem v prihodnjem državnem zboru, in tako uničiti najmočnejšo monarhijo, ki stoji veliki brezverski republiki še nasproti. Največ preglavice dela tem ljudem slovanska ideja, slovanska vzajemnost, ali kakor oni pravijo: panslavizem. Slovan ima namreč dve lastnosti, ki sta ravno nasprotni prostoziidarskemu programu, Slovan je namreč zvesto udan svojemu vladarju, bodisi cesar, car, kralj ali knez, drugič pa je Slovan v svojem srcu veren, pobožen kristjan. Slovanov ni bilo treba z me-

čem preobračati h krščanski veri, ni bilo treba mučeniške krvi, kakor drugim narodom, ampak Slovani so sami prosili za krščanske misijonarje, in ko so ti prišli, so se Slovani hitro podučiti in krstiti dali. Drugi narodi so svoje apostole mučili in pobijali, našima apostoloma sv. Cirilu in Metodu se pa med Slovani ni nič zgodilo, Slovani so ju častili kot sveta moža, so ju poslušali in se brž spreobrli, akoravno sta jim oznanjevala čisto nov nauk. Tudi polabski Slovani se gotovo niso upirali krščanstvu, ampak le nemški nadvladi, katera se jim je hotela z vero vred usiliti. Dokler so toraj Slovani narodni, to je svoji nravi zvesti, svojim vladarjem in svoji veri vdani, tako dolgo je občna republika, tako dolgo je brezverska republika, kraljestvo hudega duha, v Evropi nemogoče. Zato vidi prostoziidarstvo v Avstriji in v Slovanstvu svoja dva najmočnejša nasprotnika. In ker je zdaj Ignatijev, naroden Slovan, prevzel notranje vodstvo ruske države, umevno je, da so ti zapadni liberalci kar osupnjeni, zato kriče o reakciji, o zatiranju svobode itd.

Mi ne vemo, da bi bil Ignatijev kedaj svobodo zatiral; nasprotno vemo, da ima on največ zaslug, da Bolgari zdaj svobodno dihaajo. On se je kot poročnik v Carigradu največ potegoval za tlačene kristjane v Turčiji, on je s svojo bistroumnostjo rešil bolgarsko cerkev iz krempljev fanariotov, on je pripomogel, da se je pričela vojska za oslobodjenje balkanskih Slovanov, on je naredil svetoštevansko pogodbo, ki je bila Bolgarom tako ugodna in ki jo je potem berlinski kongres tako raztrgal. Dokler bo kaj Slovanov na svetu, imenovali bodo s hvaležnostjo genera Ignatijeva kot enega svojih najboljših mož, on si je zaslužil nevenljivo slavo. Slovanski sovražniki pa ga ravno iz teh uzrokov sovražijo, in prav oni so starega, zdaj mrtvega cara tako daleč pripravili, da je Ignatijeva iz službe odpustil. Da ga je sedajni car na častno in važno mesto nazaj posadil, to nam je veselo znamenje, da je mladi car res pravi Slovan, kakor so o njem pripovedovali. Zapadnim liberalcem, judom in prostomavtarjem nakljub kličemo; Živio Ignatijev!

Politični pregled.

V Ljubljani 20. maja.

Avstrijske dežele.

Notrajni politični položaj se poojstruje. Ne jemljemo v misel, da so celo češki poslanci s svojim ministrom — rojakom Pražakom nezadovoljni, in da se je nezadovoljnost lotila tudi Hohenwartovega kluba, ker vlada ne kaže prave volje, ustreči zahtevam pravne stranke, — ampak glavna ovira vsemu ustavnemu delovanju je **gosposka zbornica**. Čuje se namreč, da hoče gosposka zbornica celo zavreči postavo o gruntnem davku, tako da bi še dve leti vse pri starem ostalo, in da bi Češka in Kranjska morali še dve leti sedajni previsoki gruntni davek plačevati. Sploh pa si je gosposka zbornica v glavo vtepla vse postave prenarajati in to bistveno prenarajati, kar jih zbornica poslancev sklene. Na ta način se vsaka stvar grozno zavleče in vse postave sklenjene v zbornici poslancev, prišle so iz gosposke zbornice predelane nazaj in se morajo še enkrat v pretres vzeti. Na ta način ne pridemo naprej, in ravno to hočejo doseči centralisti v gosposki zbornici, njim na čelu Schmerling, katerega zdaj centralisti nad vse druge povzdigujejo, ker vladi največ nagaja tudi kot predsednik najvišjega sodišča, pri katerem delu mu zvesto na strani stoji podpredsednik iste sodnije, nam Slovincem v žalostnem spominu stojčč. Stremajer. Tako ne pojde naprej, vlada je prisiljena, preustrojiti gosposko zbornico z imenovanjem novih udov, ali pa ukloniti se pred Schmerlingom in — odstopiti. Omahovanja in neodločnosti mora biti enkrat konec, Tasffe je zdaj prisiljen k dejanjem!

Nemški listi hočejo vedeti, da so **avtonomistični klubi** nesložni postali, da Poljaki nečejo glasovati za šolsko postavo Lienbacherjevo, da Hohenwartov klub neče glasovati za gališko poprečno železnico, in da kneza Lichtenstaina in še več nemško katoliških poslancev agitirajo zoper češko univerzo.

Upati hočemo, da vse to ni res, in če je kaj res, da se bo v kratkem poravnalo. V „Politik“ se piše, da se je Hohenwartov klub že sprijaznil z gališko poprečno železnico, toraj je ta trditev že ovržena. Ne vemo nadalje,

danje. 1. Trpez svetlobnega občutka, ko je svetloba uže izginila. Padike (Nachtbilder). 13. Subjektivne barve in barvaste sence. 14. razširjanje slik ali iradijacija. 15. Občutek svetlobne moči. 16. Barvni občutek in barvna slepota. 17. Velikost predmetov. 19. Gibanje predmetov. 20. Prevare oči. — Pristavek. Kratek posnetek Heringove podmene o svetlobnem čutu (str. 105—106).

Iz tega pregleda lahko razvidi čitatelj, da je vsebina primeroma obsegu jako bogata. To je bilo pa le možno zato, ker se je g. pisatelj vse nepotrebne obširnosti, nepotrebne besedovanja ogibal. Vse je povedano kratko, določno, sploh: prav vednostno. Tam pa tam sem naletel na kako precej temno in težko umljivo mesto, (n. pr. str. 2, 105, 106) težko umljivo onemu, ki bi hotel prvi nauk o vidu in očesu zajemati iz te knjige. Zgornjim razredom srednjih šol, katerim bode ta knjiga rabila kot pomočna knjiga, ne bode nikakor neumljiva.

Gotovo je marsikedo pogrešal nauk o skrivljenih zrcalih. Zaradi popolnosti bi bila pač smela knjiga še za kake dve strani narasti, katere bi zavzemal nauk o teh zrcalih. Vsaj so znana dovolj, manj pa vzroki dotičnih

prikazni. Tudi senčne prikazni bi bilo dobro vsaj nekoliko omeniti. Pametno je bilo, da je sprejel g. pisatelj tudi dokaze v svoje delo, ki je ravno potem mnogo bolj porabljivo. Reči se mora o njih, da so jako razvidni in pregledni (n. pr. o oblihi lečah str. 29—35.) —

Dobro je popisano oko, človeško in živalsko, postanek vida in uslovi vida. Pri čitanju se lahko opazi, da je tukaj srce celega spisa; govor je poln in gladek, pa tudi mikaven. Na str. 40 bi podoba mrežnice mnogo pojasnila; ravno tako na str. 43 podoba mušjega očesa, ki bi se bila lahko napravila ali dobila. Najbolj zanimiv pa je spis od str. 55—67, ki obravnava pogreške vida, vzroke teh pogreškov in naočnice. Vsak, kedor mnogo dela z očmi, kedor ima opraviti z mladino, posebno pa učitelji in profesorji naj bi te odstavke dovolj premislili in jih mladenčem gorko priporočali. „Pogreški oči, posebno kratkovidnost in slabovidnost množe se dan danes strahovito Vzrok tem žalostnim prikaznim je nevednost in neskrb, ali pa nečimurnost in nemarnost.“ Zato je tukaj treba podučiti, in kar se dá škodo zabraniti. Navadno se pokvari oči po šolah. Ali se v šoli kaj stori, da bi se temu prišlo v okom? Dosedaj se je storilo kaj malo.

Tu se učijo mnogovrstne reči, ali kar je najvažneje, to se zanemari. Ako dijak iz klopi ne vidi na desko, kaj to mari profesorju! Dobro je, da ga ne okrega; ako se pa hoče skazati milostnega, reče mu: kupite si očala. Djak je tako prisiljen podjarmiti svoj nos očalom, kar mnogokrat še prav rad stori, češ, to je mnogo bolj možko, morebiti še učeno.

Dandanes, ko smo za naravni razum večidel zgubljeni, dan danes, ko hoče umetelnost čisto naravo v obliki, v vedenju, govorjenju, sploh v vsem delovanju spodriníti, bi se vsakako morala v šolah, v viših kakor nižih, podučevati higijena, zdravjeslovje. Pa še le noveji natis višim šolam namenjene dr. J. Woldrichove sometologije ima dodatek, ki obsega na 5 listih higijeno, v kateri se nahaja tudi 16 vrstic o varovanju očesa. In to naj zadostuje? Koliko hvale smo tedaj g. pisatelju naše knjižice dolžni, da nam podaja tu precej obširen poduk, kako ravnati pri pisanju, čitanju in pri drugih opravilih, da se oko ne pokvari. Na str. 61 omenja on šolske knjige, ter uči, kako naj bodo tiskane. Pritrditi mu moram popolnoma, pa dostaviti, da to še nikakor ni vse, kar bi moralo biti pri učnih knjigah. Že dolgo sem nameraval spregovoriti enkrat o neki razširjeni napak

kaj bi zamogli Poljaki imeti zoper Lienbacherjevo šolsko postavo. Jako čudno se nam zdi, iz katerih uzrokov bi kneza Liechtensteina zamogla agitirati zoper česko vseučilišče, saj je eden iz nju še le pred kratkim govoril za ravnopravnost slovanskih narodov. Najbrž tudi na tem ne bo nič resnice.

V državnem zboru je Hausner izvrstno govoril za to, naj se **vodstva železnic** prestavijo v tiste kraje, kjer je železnica, ne pa, da bi bile vse na Dunaji. Albrehtova železnica na pr. je v Galiciji, vodstvo pa na Dunaji; zakaj bi ne bilo v Levovu? Tako bi vodstvo tudi ložej nadzorovalo železnico. Resolucija Hausnerjeva bila je sprejeta.

Srečni izid ljubljanskih volitev v **kranjsko trgovinsko zbornico** pozdravljajo tudi drugi listi naše barve z veseljem; ustavoverni, nemškutarški listi pa se jokajo in pravijo, da so Slovenci zmagali le vsled groznega strahovanja. Kdor razmere pozna, se bo pač smejal temu poročilu, ker prej bi se moglo govoriti, da nemškutarji naše strahujejo, kakor kaže izgled kranjske (nemškutarške) stavbene družbe, ki je nekemu narodnemu peku zaslužek odvzela, ker je narodno volil. Naj bi še naši ljudje tako brezobzirno ravnali, potem bi se nemškutarija zgubila, kakor kafra, saj vsi le od nas živé, ne narobe.

Cesarjevič Rudolf se je podal s svojo nevesto v Pešt. Ogersko ljudstvo ga je slovesno sprejelo. Mesto je vse ozaljšano in v zastavah. Župan ga je ogovoril v madjarskem jeziku, in princ se mu je zahvalil v istem jeziku. Tako se cesar in princ Rudolf potrudita povsod govoriti z ljudstvom v deželni jeziku, kako lep izgled za one nemške in nemškutarške fanatike, ki hočejo vse jezike zadušiti in samo nemškega vsem posiliti!

Minister Taaffe je bojda zahteval, če se **vojna Karajina** razvojači, da se ima oti kos granice, ki leži na Kranjski meji, za Gorjanci pri Novem mestu, združiti s Kranjsko deželo, ne pa s Hrvatko, ker je spadal vedno pod Kranjsko, dokler ni bila še vojaščina upeljana. Kranjski deželni zbor je enkrat sklenil, naj se ta kos pridruži Kranjski, ko so nam pa Hrvati to zamerili, češ, da so „Uskoki“ vendar le Srbo Hrvati, ne pa Slovenci, toraj naj bi se prepustili v bratski vzajemnosti Hrvatom, dal se je Kranjski deželni

zbor pogovoriti, in je privleli v to, da se združijo „uskoki“ s Hrvatsko. Kakor podoba kaže, se pa avstrijska vlada za to ni zmenila, ampak reklamira „uskoke“ za Kranjsko deželo. Mi nemamo nič proti temu, naj se združijo s Kranjci ali Hrvati, vsigdar bodo ostali Slovani. Tudi naši „Belokranjci“ so bolj Hrvatje nego Slovenci, vendar se jim je zveza s Kranjsko tako omilila, da bi se težko hoteli kedaj od nje odtrgati. Ker smo že pri tej stvari, naj še omenimo, da bi bilo tudi za ~~istre~~ najbolje, ako bi se s Kranjsko združila. Združenju Istre s Hrvatsko stojé prevelike državne pravne ovire nasproti, veliko ložej bi se doseglo združenje s Kranjsko, in le na ta način zamogla bi se Istra rešiti iz lahonskih krempljev, ki jo zdaj tolikanj davijo. Mi hrvaškimi Istrijanom gotovo ne bomo usiljevali kranjskega narečja, naj govore, kakor so se od očetov naučili, naj gojé pismo hrvatsko, šole hrvatske itd. Nam je le na tem ležeče, da zatreto v Istri in na celem Primorju lahonsvo in irredentovstvo, laški naseljenci pa naj postanejo mirni in krotki, kakor se za tujce spodobi, ki od našega slovaanskega ljudstva živé in bogaté!

Vnanje države.

Princu Rudolfu je prišla čestitat tudi deputacija **ruskih Poljakov**. Vodil jo je grof Krasinski.

„Politik“ zagovarja **bolgarskega** kneza, da ni mogel drugače ravnati, ter da je ljudstvo z njegovim postopanjem zadovoljno. Bomo videli, kaj porekó Bolgari sami.

Mithad paši so dokazali, da je bil on vdeležen pri umoru sultana Abdul Aziza. On je na to ubežal k francoskemu konzulu v Smirni.

Novi **ruski** minister, general Ignatijev, je izdal okrožnico, v kateri se naslanja na carjev oklic in pravi, da zamore le car Rusijo rešiti iz sedajnih zadreg, ako ga podpira vse ljudstvo, posebno pa plemstvo in izobraženi krogi. Zato se mora uporni duh zatreti, vera in nraavnost pa gojiti in povikšati. Vlada hoče braniti vse stanove in skrbeti za to, da se bodo bremena ljudstvu olajšale, denarno stanje pa zboljšalo.

Ruski car zasluži naše simpatije, ker se obdaja s tako izvrstnimi svetovalci, kakor je

general Ignatijev. Bog daj, da bi se mu posrečilo, uporni duh zatreti, in Rusijo storiti močno, mirno in slavno, kakor je bila od nekđaj. Tako bo Rusija postala zavetje in bramba pravice, steber krščanstva. V rokah brezumnih nihilistov in brezverskih fantastov pa bi se spirala v potokih človeške krvi, kakor Francija proti koncu pretečenega stoletja; to pa bi se zgodilo le v veliko škodo celemu slovanstvu. Kajti kje bi našli Slovani še kako zaslombo, ako bi se Rusi sami med sabo klali, na zunaj pa popolnem brezmočni postali?

General **Cialdini**, laški poslanik v Parizu, je zapustil Francijo in svojo službo. Ni mu bilo več obstanka, ker so razmere med Italijo in Francijo zelo hladne postale, vsled tuniške zadeve, generalu pa so njegovi rojaki očitali, da je stvari v lepši luči kazal, kakor so v istini.

Izvirni dopisi.

Iz ljubljanske okolice. Novo cesto napravili so Dobrovčani od Razor na Šmartno (Pod smereko). Bila je sicer do zdaj pot, pa sila nevkretno okolna in navdolna. Večkrat smo slišali reči može od Brezovške strani: Rad bi šel na Dobrovo, pa peš ne morem, voziti se med Šmartnim in Rozorami pa je nevarno. Kakor je bila pa ta nova cesta potrebna, vendar delala se je, pravijo, sto let, pa nikoli ni bilo moč z delom začeti. Treba je bilo odkupila potrebnega zemljišča, denarja in delavnih moč.

Pri takih rečeh pa ne gre tako gladko, kakor se misli in želi. Marsikdo ima rad svoj kos zemlje vkup, ne pa na oba kraja ceste — in glavice so tudi nektere dosto trde. Denar je pač tudi taka reč, ki pravi, boljši drži me, kot lovi me. Delo že gre, ako se maže. Treba je pa tudi pri takih rečeh zaupljivega moža, ki se podstopi tacega dela in ga tudi krepko vodi. Županu Josipu Zorcju posrečilo se je pogovoriti ljudi in dobiti potrebnega denarja, da se je mogla izvršiti nova cesta. Cestnemu odboru z njegovim načelnikom And. Knezom, ki se je posebno zanimival za to cesto, gre posebna čast in hvala za podporo, brez ktere bi se cesta ne bila tako hitro dodelala.

Odprla se je ta cesta 10. maja v spomin poroke cesarjevice Rudolfa. Zbrali so se ta dan po slovesni sv. maši odborniki Dobrovske srenje in mnogo družega občinstva pri Klepu na Draževniku ter povabili tudi g. A. Kneza. Pri tej priliki napivali so cesarjeviču Rudolfu, nastolniku avstrijskemu in presv. soprogji njegovi, gosp. And. Knezu in vsemu cestnemu odboru, dobrovskemu županu in srenjskemu odboru, in slednjič vsim, ki so delali na tej cesti. Dekoracije ob cesti in pokanje možarjev povzdignilo je to svečanost, ki bode marsikomu ostala vedno v spominu. Šlišal sem pri ti priložnosti tudi praviti stare ljudi, da sta nekđaj (o kongresu) tukaj hodila cesar Franc avstrijski in car ruski, kterima so ljudje pokladali dile čez grabne, a prejeli so tudi cesarske darila v srebru in zlatu.

Ker se je dodelala nova cesta srečno, želimo, da bi se tudi srečno vozili po nji. Izrečemo pa tudi prav toplo hvalo vsim, ki so se trudili pri tem delu, posebno pa gosp. And. Knezu in županu Dobrovskemu, ki sta z mirno besedo napeljavala ljudi k temu in se nista zbala nikakoršnih zaprek, ter vse z lepim poravnala. Slava!

Iz Zagorja, 18. majnika. Tudi pri nas smo imeli te dni svečanost. Ta je pa ve-

naših tiskovin, ki je tem bolj kvarljiva, ker jo malokedo zapazi, pa če jo tudi zapazi, se zaujo ne zmeni.

Vsakdo ve, da ni vse eno, se li piše s svinčnikom ali črnilom; da ni vse eno, piše li s krepkim ali bledim črnilom. Ako hočeš čitati pisanje pisano s svinčnikom, moraš oči mnogo bolj napanjati in papir bliže staviti očem, nego krepko črno pisanje. Mi namreč v istini ne občutimo tega, kar je na pisanji črno; barva ne vzbuja barvnih živcev, ampak mi občutimo samo razloček med belim in črnim. Čim večji je ta razloček, čim različnejji je h kratkim vtisk dveh predmetov, tem lože jih spajemo in spoznamo. Bled tisek mnogo bolj trudi živce, nego črni; in ako so živci predolgo trudili se in trpeli, morajo otrpneti in nazadnje postati neobčutni, to je, prikaže se slepota. Pa ne samo to.

Bledo tiskane ali pisane knjige, liste itd. prinašamo, kakor sem že rekel, bližej očem, nego močno črne, ker potrebujemo v prvem slučaju več svetlobe, da moremo belo od črnega ločiti. Nasledek je kratkovidnost, in drznem se trditi, da je večkrat slab, bled tisek vzrok kratkovidnosti, kakor majhen

tisek, ki je pa sicer razločen in dovolj črn. Sedaj pa poglejmo, koliko se greši v tem oziru v šoli in tiskarnah. V šoli se rabi navadno svinčnik skoro za vse pisanje razun lepopisja. S svinčnikom se pa narejajo le precej blede črte. Papir je hribčast, ima višine in nižine in samo na višinah se prime tam pa tam kak košček grafitu svinčnikovega, kakor nam to kaže drobnogled. Ti jako majhni koščki pa sestavljajo vidno črto, ki je tem bledeja, čim manj grafitovih koščkov se je prijelo. Naj se toraj rabi ne preveč gladek in ne preveč runjav, oster papir.

Tudi ni dobro rabiti pretrdih svinčnikov, ki delajo le blede črte, ampak srednje mehke; s trdimi pa je treba dovolj pritiskati, da je pisava razločnejja. Črnilo se iz peresa razliva po papirji ter pokrije vse dele, po katerih gre pisna črta. Ta črta je zato bolj črna nego svinčnikova. Pisanje z dobrim črnilom pisano je mnogo lože čitati nego svinčnikovo: naj se tedaj rabi, kolikor se dá, črnilo in pero na mesto svinčnika.

(Dalje prih.)

ljala novemu (sekundarnemu) vlaku, ki hodi med Ljubljano in med Celjem vsaki dan enkrat sim in tje. S tem vlakom je našim ljudem mnogo pomagano, posebno tistim, ki so pozvani pred sodnije, ker jim ni treba več v Litiji ali v Ljubljani prenočevati. Največ zasluže, da se je ta vlak upeljal, ima naš zagorski župan, kateremu bodi tukaj hvala izrečens. Omenjeni dan, ko je ta vlak prvič pripihal, bil je ves s cveticami opletan. Možnarji so grmeli, da je glasno odmevalo po naših hribih; župan pa je povabil parovodjo in druge vradne osebe železniške na kosilo.

Končno moram grajati še neko neprilichnost. V tukajšni rudarski restavraciji imajo naši rudarski gospodje svojo posebno sobo, „herrenzimmer“, kakor se je včasih pravilo.

Nedavno je prišel nek izobražen Ljubljčan v Zagorje, in ne vedoč, da je ta soba samo za rudarske gospode in morda še za kacega nemškutarja, pa natakarcica mu tam ni hotela postreči. On je vstal in šel. Ali ga morda zato ni hotela za „gospoda“ pogledati, ker je slovensko govoril? Pri nas je kaj takega že mogoče!

Domače novice.

V Ljubljani, 21. maja.

(Pogreb.) V sredo zvečer smo pokali 75. letno mater slovenskih profesorjev Josipa in Franca Marna, oba zaslužna slovenska pisatelja. Iz tega povoda udeležilo se je pogreba veliko število odličnih narodnjakov, posebno mnogo duhovščine.

(Volitve v trgovinsko zbornico.) Danes šele smo zvedeli natančne številke o volitvah v trgovinsko zbornico. Od 357 volilcev v trgovinskem odseku jih je volilo 317; od teh so dobili glasov Jožef Kušar 179, Vaso Petričič 178, Franc Sovan 177, Janez Perdan 175, Franc Hren 174 in Ferdinand Sajovic v Kranji 168, vsi priporočeni od narodne sranke. V manjšini pa so ostali nemškutarski kandidatje Dreo z 145, Treun 144, Mayer z 141, Bürger z 141, Jožef Lukman z 140 in Maurer z 137 glasovi. Rudarji so volili liberalca grofa Bolza. V obrtniskem odseku sa naši kandidatje Franc Peterca, dr. Jožef Poklukar, Anton Klein, Franc Sark, Jožef Ribič, Jernej Žitnik in Jakob Škrbinec dobili po 2405 in 2402 glasov; nemškutarski kandidatje Albin Ahčin, Bilina, Korn, Rudholzer, Hansel, Detter in Stadler pa komaj po 260 in 250 glasov. Zbornica ima 24 udov, in sicer je zdaj 15 narodnjakov in 9 nemškutarjev.

(Lov na ljudi.) Kakor uradni list poroča, so 2. in 5. maja lovili po celi deželi reveže in berače. Vjeli so jih 166, med njimi 110 takozvanih „postopačev“, namreč takih, ki dela nemajo in se morajo zavolj tega po svetu klatiti, 51 pa beračev. Samo 4 med njimi so bili sumljivi budodelstev, namreč 3 tatvine, 1 pa ropa. Ostane jih pa 160, katerim se ne more nič slabega očitati; mogoče, da jih je nekaj vmes, ki rajši beračijo, ko pa bi delali, so pa tudi pravi reveži, ki se po nedolžnem in po krivici preganjajo. Če „vandrovec“ več tednov potuje in nikjer dela ne dobi, mora mu denarja zmanjkati, in on je prisiljen, beračiti in kruha prositi. V tem hipu pa ima žendarin pravico, ga prijeti in v ječo odpeljati. To postavo zoper „postopače“ so sklenili liberalni milijonarji, kakor Giskra, Wolfrum, Skene itd., kateri pač sami nikoli niso skušili, kaj se pravi lačen in brez denarja po svetu tavati, s krvavimi žulji na nogah in od vseh vsških psov in nevsmljenih ljudi prega-

njan biti. Če se z reveži tako ravna, potem ni čudo, da se socijalizem čedalje bolj širi med revnim ljudstvom. Govorili smo z nekim okrajnim sodnikom, ki ima človeško srce, ter ga vprašali, če se mu to pravično zdi, da se „vandrovec“ zato zapre, ker nima denarja. Rekel nam je, da on tega ne odobrava, in da je on že marsikteremu takemu en goldinar podaril in ga teči pustil, namesto da bi ga po nedolžnem mučil. Treba bi bilo, da bi sedajni bolj „krščanski“ državni zbor to postavo nekoliko revidiral.

Tržne cene v Ljubljani.

Pšenica hektoliter 9 gld. 60 kr.; — rež 5 gl. 15 kr.; — ječmen 4 gld. 70 kr.; — oves 3 gld. 10 kr.; — ajda 5 gl. 70 kr.; — proso 5 gl. — kr.; — kuruza 5 gld. 70 kr.; — krompir 100 kilogramov 3 gld. 90 kr.; — fižol hektoliter 7 gld. 50 kr. — masla kilogram — gld. 92 kr.; — mast 78 kr.; — špeh frišen 66 kr.; špeh prekajen 70 kr.; jajce po 2 kr. mleka liter 8 kr.; — govedine kilogram 56 kr.; — teletnine 48 kr.; — svinjsko meso 58 kr. — Sena 100 kilogramov 3 gld. 20 kr. slama 1 gld. 78 kr. 100 kil; drva trde 6 gld. 20 kr. mehke 5 gld.

Telegrafirane denarne cene 20. maja.

Papirna renta 78 60 — Sreberna renta 78 90 — Zlata renta 96 53 — 1860letno državno posojilo 132 75 Bankine akcije 823 — Kreditne akcije 345 60 — London 117 90 — — Ces. kr. cekini 5 55. — 20-frankov 9 31.

Marija Rupnik,

izdelovalka umetnih cvetlic,

poprej v stanovanji v špitalski ulici št. 7 v Permetovi hiši, zdaj pa **sv. Petra cesti št. 13** v I. nadstropju na oglu blatne ulice. (2)

Umetne

zobe in zobovje

postavlja po najnovejšem ameriskanskem sestavu v zlatu, vulkanitu brez bolečin. Plombira z zlatom itd.

Zobne operacije izvršuje popolno brez bolečin s prijetnim mamilom. (7)

A. Paichel,

zobni zdravnik
poleg Hradskega mosta v I. nadstr.

Loterijske številke 15. maja.

Na Dunaju: 89, 16, 27, 81, 90.

V Lincu: 35, 44, 13, 83, 2.

Potrtega srca naznanjam žalostno vest, da je Bogu vsegamogočnemu dopadlo, mojega iskreno ljubljenega moža oziroma očeta, brata in svaka, gospoda

Franc-a Ksav. Mavrink-a,

posestnika in hišnika,

danes ob 8 zjutraj, previdnega s svetimi zakramenti za umirajoče, po dolgi in hudi pljučni bolezni v 48. letu njegove starosti, poklicati v boljše življenje.

Pogreb bode v soboto 21. t. m. ob 8 dopoldne.

Svete maše po ranjem se bodo brale v domači farni cerkvi sv. Tilna in v stolni cerkvi sv. Nikolaja v Ljubljani.

Dragega ranjcega priporočamo vsim sorodnikom, prijateljem in znancem v spomin in pobožno molitev.

V Višnji gori 19. maja 1881.

Ana Mavrinkova, rojena Dolene, žena.

Janez Mavrink, petošolec, sin.

Marija Nadrah, rojena Mavrinkova, sestra.

Jakob Dolene, stolni kaplan, svak.

Denarstvene cene 19. maja

	Denar.	Blago
Državni fond.		
6% avstrijska papirna renta	77.10	77.25
5% renta v srebru	77.25	73.25
4% renta v zlatu (davka prosta)	94.69	94.75
Srečke (lozi) 1854. l.	122.50	123.—
„ „ 1860. l. celi.	133.50	134.—
„ „ 1860. l., petinke	133.75	134.25
Premijski listi 1864. l.,	176.25	177.—
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	104.75	105.25
Kranjske, koroške in primorske po 5%	103.—	104.—
Ogerske po 5%	99.75	100.—
Hrvaške in slavonske po 5%	98.—	99.50
Sedmograške po 5%	97.—	97.60
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	842.—	844.—
Unionske banke	138.30	138.50
Kreditne akcije	346.—	346.25
Nižoavstr. eskomptne družbe	817.—	820.—
Anglo-avstr. banke	152.75	153.25
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gld. a. v.	181.—	182.—
Tržaške „ 100 „ k. d.	126.—	127.—
„ 50 „ „ „	65.—	65.—
Budenske „ 40 gld. a. v.	43.50	44.—
Šalmove „ 40 „ „ „	51.50	52.50
Palfi-jeve „ 40 „ „ „	39.75	40.25
Clary-jeve „ 40 „ „ „	41.50	42.—
St. Genois „ 40 „ „ „	46.—	47.—
Windisehgrätz-ove „ 20 „ „ „	39.50	40.—
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	30.50	31.20
Ljubljanske	23.50	24.—
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.55	5.56
Napoleonsdor	9.31	9.32

Važno za vsako hišo!

Cela mizna oprava iz britanskega srebra za le 8 gld.

Elegantno delo, ne zarujavi, in se vedno tako ohrani, v podobi in barvi pravega srebra, in je najboljša tvarina za mizno opravo, razun srebra. Za 8 gl. se dobi cela mizna oprava iz najboljšega britanskega srebra. Dobri stojimo, da ostane oprava vedno bela.

- 6 nožev iz britanskega srebra z angleško jekleno ostrino,
- 6 vilic iz britanskega srebra, fina in težka roba,
- 6 žlic iz britanskega srebra,
- 12 žličice za kavo, iz britanskega srebra,
- 1 mlečni zajemnik iz britanskega srebra,
- 1 zajemalnik za juho iz britanskega srebra, težko, dobro blago,
- 2 lepa svečnika,
- 3 jajčne posodice,
- 6 tac, lepo izdelane,
- 1 posoda za poper ali sladkor,
- 1 presejalnik za čaj,
- 6 tačice za nože in vilice

51 kosov.

Naroči se proti poštnemu povzetju, ali pa da se denar naprej pošlje.

Zaloga britanskega srebra

C. Langer,

Wien, II. obere Donaustrasse 77.

Opomba. Komur bi oprava ne ugajala, pošlje naj jo v 10 dneh nazaj in bo dobil svoj denar nazaj razun poštnih stroškov.

Važno za vsako hišo!

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.